

Amanda Ooms, mångsysslare

Publicerad i Fokus 24 april, 2009 *Text Lottie S Randsalu Illustration Jane Bark*

Det står en stor gryta och puttrar i ugnen hemma hos Amanda Ooms. Efter intervjun ska hon hämta skådespelerskan Tuva Novotny på stationen i Malmö. Väninnan har tagit tåget över Öresundsbron för en kväll i goda vänners lag i den före detta skolan på slätten utanför Trelleborg. Eftersom Amanda Ooms är en hängiven matlagerska, och samtidigt hävdar att det blir som godast när det får ta tid, står det oftast marinader och långkok på menyn – eller som nu när en gryta får puttra en hel eftermiddag innan det är dags för middag.

Efter att ha tillbringat tio år i England och några i Holland, flyttade Amanda Ooms hem till Sverige igen. Till och med hem på riktigt, numera är hennes adress Söderslätt utanför Trelleborg – i den by där hon växte upp. Det började med att hon för några år sedan hyrde byns före detta skolbyggnad under en sommar för att avsluta sin andra roman, »Tålamod«. Tanken var att sedan flytta vidare till Berlin. Men sommaren bjöd på överraskningar: hon lärde känna fotografen J H Engström, de blev förälskade och blev kvar i skolan – och har i dag två tvillingar på drygt ett år, en pojke och en flicka.

– När jag flyttade hit var det många som tänkte »nu blir hon kvar hemma«. Men så är inte fallet, säger Amanda Ooms med ett stort skratt. Vi kommer att flytta igen. Jag har alltid gjort cirklar – jag förflyttar mig och jag börjar om igen. Jag kommer att röra på mig tills jag dör.

Hon konstaterar krasst att hennes kringflackande liv handlar om att »ibland måste man och ibland vill man«. Åren på den skånska slätten har passat Amanda Ooms bra. Värre är det för hennes sambo som är uppvuxen i de värmländska skogarna och därför har svårt att ta de öppna vidderna och den ständiga blåsten.

– Genom åren har jag flyttat på grund av saker som spännande jobb, slitiga skilsmässor eller nya relationer. Nästa gång jag flyttar är det för att min man behöver skog.

Amanda Ooms är en kvinna med många uttryck, även om hon är mest känd som skådespelerska. Sedan filmdebuten i »Bröderna Mozart« 1986 har hon medverkat i över trettio svenska och utländska film- och tv-produktioner. Parallellt med skådespelandet har hon dock alltid haft andra kreativa projekt på gång, som bland annat resulterat i två romaner och några kritikerrosade utställningar i Köln, London, Stockholm och Malmö. På frågan om vilket av de olika uttrycken som står henne närmast menar hon att de inte slåss om utrymmet – de för snarare parallella liv i henne.

– För mig hänger allting ihop. Som skådespelerska har jag inte arbete varje dag om året, så det här är egentligen bara ett sätt att se till att jag alltid har något att göra. Jag ser helt enkelt till att jag inte har tråkigt under teater- och filmfria perioder.

Amanda Ooms är en strukturerad arbetsmyra, ett resultat av livet som skådespelerska, menar hon själv, där arbetsvardagen bygger på nit snarare än lust. På samma sätt är hennes förhållande till skrivande och målning präglad av disciplin – hon ställer klockan tidigt och går till arbetsrummet. De gånger hon kör fast sitter hon av tiden.

– Som skådespelerska är jag ett redskap för ett större sammanhang och arbetar i en grupp med andra människor. Det är en stor skillnad mot mina egna projekt – när jag målar eller skriver så använder jag egna verktyg för att kunna berätta mina helt egna historier.

För tillfället färdigställer Amanda Ooms ett antal olika teater, film- och tv-manus. Vid sidan av det har hon under vintern medverkat i den fristående uppföljaren till kriminalserien »Graven«, som blev en stor succé på SVT för några år sedan. Längre engagemang, som huvudroller där hon är bortrest månader i sträck, får anstå ett tag till.

Häromdagen åt Amanda Ooms tårta på rådhuset i Trelleborg. Det var dags för medaljutdelning till grannen, den gode vännen och regissören Jan Troell, som fick kommunens speciella förtjänstmedalj för att ha satt Trelleborg på kartan. Det hela firades med en »Guldbaggetårta«, eftersom hela fem trelleborgare medverkat i arbetet kring den flerfaldigt baggebelönade filmen »Maria Larssons eviga ögonblick«.

Amanda Ooms arbetade tillsammans med Troell redan 2001 i »Så vit som en snö«, även den flerfaldigt Guldbaggebelönad, och ser gärna fler framtida samarbeten.

– Jan har sin egen stil. Mycket på grund av att han både är fotograf och regissör, vilket gör att man som skådis har en och samma person att relatera till. Han gömmer sig bakom kameran och kommer bara runt när det verkligen behövs. Han rycker bara in när det inte fungerar – i övrigt ger han skådespelarna förtroendet att genomföra scenerna han beskrivit.

Att utpeka någon enskild roll eller händelse som den viktigaste i hennes karriär har hon svårt att göra. Efter ett tag nämner hon ändå huvudrollen i den brittiska filmen »Mesmer« i mitten av nittiotalet med Alan Rickman som motspelare, liksom de båda filmerna med Jan Troell. För en stund förlorar hon sig i tankarna kring »Maria Larssons eviga ögonblick«, filmen där hon blev Guldbaggenominerad i kategorin bästa kvinnliga biroll för rollen som servitrisen Mathilda.

– På något plan blir ju ändå alltid det senaste man gjort också det viktigaste. Det är okej – jag varken orkar eller vill leva i minnet.